

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาทางมานุษยวิทยา แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา ประกอบกรณีตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การศึกษาค้นคว้าจากเอกสารที่เกี่ยวข้องได้แก่ เอกสารทางวิชาการ บทความวารสาร วิทยานิพนธ์ และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถาบันประชากรศาสตร์ วิทยบริการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และหอสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดแบบแผน การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

2. การศึกษาจากกรณีศึกษาทางมานุษยวิทยา โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ให้ข่าวสำคัญ (Key Informant Interview) (งามพิศ สัตย์สงวน, 2542 : 129) ซึ่งเป็นผู้ชายที่มีภรรยาน้อย

2.1 ซักถามข้อมูลเกี่ยวกับผู้ชายมีภรรยาน้อยหรือเคยมีภรรยาน้อยจากคนใกล้ชิดของผู้วิจัย ไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ ญาติพี่น้อง กลุ่มเพื่อน แล้วจึงให้ผู้ใกล้ชิดดังกล่าวช่วยเหลือในการติดต่อไปยังผู้ชายที่มีภรรยาน้อย โดยสาเหตุที่ผู้วิจัยต้องอาศัยผู้ใกล้ชิดในการติดต่อเป็นลำดับแรกนั้น เนื่องจากข้อมูลที่ต้องการศึกษานั้นเป็นสิ่งที่ผู้ชายที่มีภรรยาน้อยส่วนใหญ่ไม่นิยมที่จะเปิดเผย ดังนั้นหากผู้ชายที่มีภรรยาน้อยคนใดพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยก็จะติดต่อพร้อมกันนัดหมายการสัมภาษณ์ต่อไป

2.2 ในการติดต่อกับผู้ชายที่มีภรรยาน้อยนั้น ผู้วิจัยได้เดินทางไปยังบ้าน หรือที่พักของเขา จากนั้นจึงทำการพูดคุยเพื่อให้ผู้ให้ข่าวสำคัญเกิดความเข้าใจ และไว้วางใจผู้วิจัย (rapport) ซึ่งหากผู้ให้ข่าวสำคัญไม่พร้อมหรือไม่สะดวกก็จะมีการนัดหมายวันเวลารวมถึงสถานที่ในการสัมภาษณ์ครั้งต่อไป

2.3 เมื่อผู้ให้ข่าวสำคัญเกิดความเข้าใจ และไว้วางใจในผู้วิจัยแล้ว จึงทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข่าวสำคัญ (Key Informant Interview) เกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการที่ผู้ชายมีภรรยาน้อย

2.4 ในระหว่างการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะทำการสังเกตพฤติกรรมของผู้ให้ข่าวสำคัญไปด้วย หากผู้ให้ข่าวสำคัญไม่เข้าใจคำถาม ผู้วิจัยก็จะอธิบายให้จนเข้าใจ หรือหากเกิดความเบื่อนหน่ายขึ้นระหว่างการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยก็จะหยุดสัมภาษณ์ และนัดหมายในวันถัดไป

3. ในการศึกษาใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานตั้งแต่เดือนตุลาคม 2542 จนถึงประมาณปลายเดือนเมษายน รวมระยะเวลาประมาณ 6 เดือน จึงแล้วเสร็จ

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษา

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ศึกษาจากประชากรเพศชายที่สมรสแล้วตามกฎหมาย และมีภรรยาน้อยอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และจังหวัดสมุทรปราการ โดยสาเหตุที่คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากรในเขตพื้นที่ดังกล่าว เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ผู้วิจัยมีความคุ้นเคย นอกจากนั้นในการวิจัยครั้งนี้ยังมีข้อจำกัดเกี่ยวกับการหาจำนวนประชากรที่แท้จริงของผู้ชายที่มีภรรยาน้อย ทำให้ในการวิจัยครั้งนี้ จำเป็นที่จะต้อง ใช้การคัดเลือกตัวอย่างประชากร แบบไม่มีความน่าจะเป็น (Nonprobability sampling) โดยใช้การคัดเลือกตัวอย่างตามแต่เผชิญ (Accidental sampling) (อารง สุทธาศาสน์, 2527 :123) จำนวน 15 ราย

แบบแผนการวิเคราะห์ข้อมูล

โดยหลังจากที่ได้ทำการรวบรวมข้อมูลมาแล้ว จะนำข้อมูลที่ได้แต่ละกรณีมาจำแนกกลุ่มตัวแปรออกเป็นหมวดหมู่ เพื่อที่จะวิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบสมมติฐาน และสำหรับกรณีของตัวแปรอำนาจการตัดสินใจในครอบครัวนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ได้อาศัยเกณฑ์ในการวัดอำนาจการตัดสินใจในครอบครัว ของ Blood and Wolfe (เมทินี ไทยสมบุญ, 2536 : 25-26) เป็นเกณฑ์ในการศึกษา อันปรากฏอยู่ในประเด็นคำถาม 8 ประการ ดังนี้

- 1) ใครเป็นผู้ตัดสินใจว่าควรซื้อรถยนต์ยี่ห้ออะไร แบบใด
- 2) ใครเป็นผู้ตัดสินใจว่าควรซื้อประกันชีวิตหรือไม่

- 3)ใครเป็นผู้ตัดสินใจเลือกที่อยู่อาศัย
- 4)ใครเป็นผู้ตัดสินใจเลือกอาชีพการทำงานของสามี
- 5)ใครเป็นผู้ตัดสินใจว่าภรรยาควรออกไปทำงานนอกบ้านหรือไม่
- 6)ใครเป็นผู้ตัดสินใจเรื่องค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหารการกินในครอบครัว
- 7)ใครเป็นผู้ตัดสินใจเลือกแพทย์ในการรักษาสมาชิกในครอบครัว
- 8)ใครเป็นผู้ตัดสินใจว่าควรไปพักผ่อนที่ไหน

โดยในการศึกษาค้างนี้ได้อาศัยเกณฑ์วัดอำนาจระหว่างสามีภรรยาของ Blood and Wolfe มาเป็นเกณฑ์ในวัดอำนาจการตัดสินใจในครอบครัวของผู้ชายที่มีภรรยาน้อย โดยหากผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบว่า ในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ ในครอบครัวส่วนใหญ่แล้วผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นผู้ตัดสินใจ(มากกว่า4เรื่อง) แสดงว่าผู้ถูกสัมภาษณ์มีอำนาจการตัดสินใจในครอบครัวมากกว่าภรรยา ซึ่งเมื่อได้ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวแล้วจึงนำพิสูจน์สมมติฐานต่อไป

ในส่วนของการตีความนั้น ก็จะนำผลการวิเคราะห์ที่ได้ นำเสนอในบทวิเคราะห์ในลักษณะของการพรรณนาความ ตลอดจนสรุปผลการศึกษา พร้อมลักษณะของกรณีตัวอย่าง (case study) และข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย